WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 15 grudnia 2011 r.*

W sprawie C-119/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hoge Raad der Nederlanden (Niderlandy) postanowieniem z dnia 19 lutego 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 marca 2010 r., w postępowaniu:

Frisdranken Industrie Winters BV

przeciwko

Red Bull GmbH,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, M. Safjan, M. Ilešič (sprawozdawca), E. Levits i M. Berger, sędziowie,

* Język postępowania: niderlandzki.

rzecznik generalny: J. Kokott,
sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 marca 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Frisdranken Industrie Winters BV przez P.N.A.M. Claassena, advocaat,

— w imieniu Red Bull GmbH przez S. Klosa oraz A. Alkemę, advocaten,

— w imieniu rządu polskiego przez M. Laszuk, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez A. Nijenhuisa oraz F.W. Bulsta, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 kwietnia 2011 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 ust. 1 i 3 pierwszej dyrektywy Rady 89/104/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. mającej na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych (Dz.U. 1989, L 40, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką Red Bull GmbH (zwaną dalej „Red Bull") a spółką Frisdranken Industrie Winters BV (zwaną dalej „Winters") w przedmiocie rozlewania przez tę ostatnią spółkę napoju orzeźwiającego do puszek opatrzonych oznaczeniami podobnymi do znaków towarowych spółki Red Bull.

Ramy prawne

3 Artykuł 5 ust. 1 i 3 dyrektywy 89/104 stanowi:

„1. Zarejestrowany znak towarowy przyznaje właścicielowi wyłączne prawa do tego znaku. Właściciel jest uprawniony do zakazania wszelkim stronom [osobom] trzecim, które nie posiadają jego zgody, używania w obrocie handlowym:

a) oznaczenia identycznego ze znakiem towarowym dla towarów lub usług identycznych z tymi, dla których znak towarowy jest zarejestrowany;

b) oznaczenia, w przypadku którego z powodu jego identyczności lub podobieństwa do znaku towarowego oraz identyczności lub podobieństwa towarów lub usług, których dotyczy znak towarowy i to oznaczenie, istnieje prawdopodobieństwo wprowadzenia w błąd wśród opinii publicznej [odbiorców], które obejmuje prawdopodobieństwo skojarzenia oznaczenia ze znakiem towarowym.

2. Każde państwo członkowskie może również postanowić, że właściciel jest uprawniony do zakazania wszelkim osobom trzecim, które nie posiadają jego zgody, używania w obrocie handlowym: oznaczenia identycznego lub podobnego do wspólnotowego znaku towarowego w odniesieniu do towarów lub usług, które nie są podobne do tych, dla których zarejestrowano […] znak towarowy, w przypadku gdy cieszy się on renomą we Wspólnocie [w państwie członkowskim] i w przypadku gdy używanie tego oznaczenia bez uzasadnionej przyczyny powoduje nienależną korzyść z powodu lub jest szkodliwe dla odróżniającego charakteru lub renomy wspólnotowego znaku towarowego [powoduje czerpanie nienależnej korzyści z odróżniającego charakteru lub renomy wspólnotowego znaku towarowego bądź też działa na ich szkodę].

3. Na podstawie ust. 1 i 2 mogą być zabronione, między innymi, następujące działania:

a) umieszczanie oznaczenia na towarach lub ich opakowaniach;

b) oferowanie towarów, wprowadzanie ich do obrotu lub ich magazynowanie w tym celu pod takim oznaczeniem lub oferowanie i świadczenie usług pod tym oznaczeniem;

c) przywóz lub wywóz towarów pod takim oznaczeniem;

d) używanie oznaczenia w dokumentach handlowych i w reklamie".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

4 Red Bull wytwarza i wprowadza do sprzedaży napój energetyzujący pod znanym na całym świecie znakiem towarowym RED BULL. Red Bull uzyskała międzynarodowe rejestracje tych znaków towarowych, które wywołują skutki między innymi w państwach Beneluksu.

5 Winters jest przedsiębiorstwem, którego główną działalnością jest rozlew do puszek napojów wytwarzanych przez nią samą lub przez inne podmioty.

6 Smart Drinks Ltd. (zwana dalej „Smart Drinks"), osoba prawna prawa Brytyjskich Wysp Dziewiczych, jest spółką konkurującą z Red Bull.

7 Winters zajmowała się, na rachunek Smart Drinks, rozlewem napoju orzeźwiającego do puszek. W tym celu Smart Drinks dostarczała spółce Winters puste puszki i pasujące do nich wieczka, które opatrzone były różnymi oznaczeniami, ozdobami i napisami. Puszki te opatrzone były w szczególności oznaczeniami „BULLFIGHTER", „PITTBULL", „RED HORN" (zmienionym następnie na „LONG HORN") oraz „LIVE WIRE". Smart Drinks dostarczała Winters również ekstrakt zawarty w napoju orzeźwiającym. Winters rozlewała do puszek określoną ilość ekstraktu, dodawała do niego wodę i w razie potrzeby dwutlenek węgla, po czym zamykała puszki – wszystko to zgodnie ze wskazówkami i receptami dostarczonymi przez Smart Drinks. Winters zwracała następnie napełnione puszki Smart Drinks, która dokonywała ich wywozu z Beneluksu.

8 Winters ograniczała się do wykonywania tych usług rozlewu dla Smart Drinks, nie zajmując się wysyłką napełnionych puszek do Smart Drinks. Poza tym nie dostarczała ani nie sprzedawała tych puszek osobom trzecim.

9 W dniu 2 sierpnia 2006 r. w ramach postępowania zabezpieczającego Red Bull wniosła do Rechtbank 's-Hertogenbosch o nakazanie Winters zaprzestania, natychmiast i w przyszłości, jakiegokolwiek używania oznaczeń, które są podobne do pewnej liczby znaków towarowych Red Bull lub się z nimi kojarzą. Wywodziła ona w tym względzie, że poprzez napełnianie puszek opatrzonych oznaczeniami „BULLFIGHTER", „PITTBULL", „RED HORN", „LONG HORN" i „LIVE WIRE" Winters narusza przysługujące jej prawa do znaków towarowych. Sąd orzekający w przedmiocie środków tymczasowych uznał, że rozlew napojów do puszek powinien być zrównany z używaniem tych oznaczeń, jednak tylko oznaczenie „BULLFIGHTER" w powiązaniu z puszkami używanymi do tego celu jest podobne do znaków towarowych Red Bull. Orzeczeniem z dnia 26 września 2006 r. sąd ten nakazał zatem, by Winters zaprzestała rozlewu napojów do puszek BULLFIGHTER.

10 Red Bull i Winters wniosły, odpowiednio, odwołanie i odwołanie wzajemne od tego orzeczenia do Gerechtshof te 's-Hertogenbosch.

11 Gerechtshof podtrzymał stwierdzenie Rechtbank, zgodnie z którym rozlew napojów do puszek przez Winters powinien być zrównany z używaniem oznaczeń, które zostały na nich umieszczone przez Smart Drinks. Odniósł się on w tym względzie do pełnionej przez znak towarowy funkcji wskazania pochodzenia oraz do okoliczności, że w przypadku rozpatrywanego rodzaju towarów, mianowicie napojów, oznaczenie nie może być umieszczone inaczej niż przez połączenie napoju z opakowaniem opatrzonym już tym oznaczeniem. Zdaniem tego sądu Winters, łącząc – w celu wytworzenia końcowego produktu – rozcieńczony ekstrakt z opakowaniami opatrzonymi rozpatrywanymi oznaczeniami, umieszczała te oznaczenia na wspomnianym produkcie, nawet jeśli nie umieszczała ich na puszkach.

12 Co się tyczy podobieństwa wspomnianych oznaczeń i znaków towarowych Red Bull, Gerechtshof stwierdził takie podobieństwo w odniesieniu do oznaczeń „BULLFIGHTER", „PITTBULL" i „LIVE WIRE". Uznał on w tym kontekście, iż jeśli chodzi o rodzaj kręgu odbiorców, który trzeba wziąć pod uwagę, to zważywszy na charakter towarów, należy uznać, że właściwy jest tutaj ogół odbiorców, i to – ze względu na okoliczność, że przetwarzane przez Winters na rzecz Smart Drinks towary przeznaczone są nie na rynek Beneluksu, ale na rynki państw trzecich – w abstrakcyjnym znaczeniu przeciętnego konsumenta w Beneluksie.

13 W rezultacie wyrokiem z dnia 29 stycznia 2008 r. Gerechtshof, opierając się na przepisach porozumienia państw Beneluksu w sprawie własności intelektualnej (znaki towarowe i wzory) podpisanego w Hadze w dniu 25 lutego 2005 r., odpowiadających art. 5 ust. 1 lit. b) i art. 5 ust. 2 dyrektywy 89/104, nakazał Winters zaprzestanie rozlewu napojów do puszek BULLFIGHTER, PITTBULL i LIVE WIRE. Winters wniosła kasację od tego wyroku.

14 W tej sytuacji Hoge Raad der Nederlanden postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) a) Czy sam »rozlew« płynów do opakowań opatrzonych oznaczeniem […] należy zakwalifikować jako używanie oznaczenia w obrocie handlowym w rozumieniu art. 5 dyrektywy 89/104 o znakach towarowych, również jeżeli rozlew ten stanowi usługę świadczoną na rzecz i na zlecenie podmiotu trzeciego w celu odróżnienia towarów tego zleceniodawcy?

b) Czy odpowiedź na pytanie 1 lit. a) brzmiałaby inaczej, gdyby zachodziło tu naruszenie określone w art. 5 ust. 1 lit. a) lub b) dyrektywy?

2) W przypadku udzielenia na pytanie 1 lit. a) odpowiedzi twierdzącej, czy używanie oznaczenia może zostać zakazane w Beneluksie na podstawie art. 5 dyrektywy 89/104 o znakach towarowych również wtedy, gdy towary opatrzone oznaczeniem są przeznaczone wyłącznie na wywóz [po pierwsze] z terytorium Beneluksu lub [po drugie] poza Unię Europejską i gdy na żadnym z tych obszarów nie mogą być one postrzeżone przez odbiorców z wyjątkiem przedsiębiorstwa, w którym dokonano rozlewu?

3) W przypadku udzielenia na pytanie 2 lit. a) lub b) odpowiedzi twierdzącej, jakie kryterium należy przyjąć w celu ustalenia naruszenia praw do znaku: czy jest nim sposób postrzegania oznaczenia przez konsumenta (przeciętnego, właściwie poinformowanego, dostatecznie uważnego i rozsądnego) w Beneluksie lub w Unii

Europejskiej, który w okolicznościach niniejszej sprawy nie może zostać ustalony w inny sposób jak tylko teoretycznie lub abstrakcyjnie, czy też należy posłużyć się innym kryterium, na przykład sposobu postrzegania oznaczenia przez konsumenta w państwie, do którego towary są eksportowane?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

15 Stawiając pytanie pierwsze, sąd krajowy w istocie dąży do ustalenia, czy art. 5 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 89/104 należy interpretować w ten sposób, że usługodawca zajmujący się na zlecenie i według wskazówek osoby trzeciej napełnianiem opakowań dostarczonych mu przez tę osobę trzecią, która umieściła na nich uprzednio oznaczenie identyczne z oznaczeniem chronionym jako znak towarowy lub doń podobne, sam dokonuje w odniesieniu do tego oznaczenia używania, które może zostać zakazane na mocy tego przepisu.

Uwagi przedłożone Trybunałowi

16 W ocenie Winters samo napełnianie opakowań opatrzonych oznaczeniem, dokonywane w ramach usługi na rzecz osoby trzeciej, nie stawowi używania wspomnianego oznaczenia w rozumieniu art. 5 ust. 1 dyrektywy 89/104. Winters opiera się w szczególności na wyroku z dnia 23 marca 2010 r. w sprawach połączonych od C-236/08

do C-238/08 Google France i Google, Zb.Orz. s. I-2417, pkt 50, 56, 57, w którym Trybunał orzekł, że podmiot świadczący usługę odsyłania umożliwia swym klientom używanie oznaczeń stanowiących słowa kluczowe, jednak sam nie dokonuje takiego używania, i to pomimo okoliczności, iż wspomniana usługa nie tylko była świadczona za wynagrodzeniem i tworzyła techniczne warunki niezbędne do używania wspomnianych oznaczeń przez klientów, ale także skutkowała bezpośrednim kontaktem z odbiorcami. Winters wnioskuje na tej podstawie, że a fortiori świadczone przez niego usługi, które ograniczają się do zwykłego napełniania stanowiącego część procesu produkcyjnego, nie pociągając za sobą jakiejkolwiek funkcji przy sprzedaży napojów lub jakiejkolwiek formy komunikacji z odbiorcami, nie mogą być kwalifikowane jako „używanie".

17 Stanowisko to jest co do istoty podzielane przez rząd polski, który szczególnie podkreśla, że wygląd zewnętrzny puszek nie ma żadnego wpływu na działalność Winters ani na czerpane przez to przedsiębiorstwo z tej działalności korzyści gospodarcze, które byłyby takie same bez względu na to, czy puszki te byłyby opatrzone wspomnianymi znakami czy też nie. Zdaniem tego rządu Winters prowadzi oczywiście działalność gospodarczą, ale działalność ta ma charakter czysto techniczny, jako że Winters działa w charakterze zwykłego wykonawcy.

18 Ponadto działania wymienione w art. 5 ust. 3 dyrektywy 89/104 stanowią naruszenie wyłącznie w przypadku spełnienia przesłanek przewidzianych w ust. 1 tego artykułu. W zakresie, w jakim przesłanki te nie są spełnione, nie ma znaczenia, że napełnianie puszek opatrzonych oznaczeniem można zakwalifikować jako „umieszczanie" tego oznaczenia na rozpatrywanym towarze. Teza, której bronią Red Bull i Komisja Europejska, jest zresztą wątpliwa ze względu na to, że oznaczenie jest umieszczane nie na towarze, ale w rzeczywistości na opakowaniu. Ponadto, gdyby tezę tę uwzględnić, powstałoby pytanie, które przedsiębiorstwo narusza prawo do znaków towarowych: to, które wydrukowało oznaczenie na puszkach, czy to, które dokonywało napełniania tych puszek.

19 Natomiast Red Bull i Komisja uważają, że używanie znaku towarowego w rozumieniu art. 5 ust. 1 dyrektywy 89/104 obejmuje napełnianie opakowań opatrzonych oznaczeniem, nawet jeśli napełnianie to jest dokonywane w ramach usługi, według wskazówek klienta i w celu odróżnienia towarów tego klienta.

20 Przede wszystkim napełnianie puszek opatrzonych oznaczeniami jest równoznaczne z „umieszczaniem" tych oznaczeń na towarze w rozumieniu art. 5 ust. 3 lit. a) dyrektywy 89/104, jako że to w tym momencie procesu produkcyjnego oznaczenie jest łączone z towarem. Pojęcie umieszczania powinno bowiem być rozumiane w tym sensie, że oznacza ono tworzenie więzi fizycznej między oznaczeniem a towarem niezależnie od techniki, za pomocą której więź ta jest tworzona. Ponadto z pkt 61 ww. wyroku w sprawach połączonych Google France i Google wynika, że czynności wymienione w art. 5 ust. 3 dyrektywy 89/104 stanowią przykłady „używania" w rozumieniu wspomnianego art. 5 ust. 1.

21 Następnie, gdy usługodawca świadczy klientowi odpłatnie usługę opartą na używaniu oznaczenia, używanie to należy zakwalifikować jako „używanie w obrocie handlowym". Okoliczność, że usługodawca działa według wskazówek klienta, nic tu nie zmienia, gdyż usługa pozostaje czynnością gospodarczą.

22 Wreszcie nie ma znaczenia, czy spółka, która umieszcza oznaczenia na towarach lub ich opakowaniach, czyni to w odniesieniu do własnych towarów czy też w ramach usługi świadczonej na rzecz podmiotu trzeciego. Otóż dyrektywa 89/104 opiera się na zasadzie, zgodnie z którą pewne działania, a w szczególności te, o których mowa w art. 5 ust. 3, są zastrzeżone dla właściciela zarejestrowanego znaku towarowego. Byłoby niezgodne z tą zasadą i celem wspomnianego art. 5 wyłączanie z jego zakresu stosowania działań obejmujących produkcję i wprowadzenie do sprzedaży, a dokonywanych przez daną osobę bez zgody tego właściciela, na tej wyłącznie podstawie, że towary nie należą do tej osoby. Cel tego przepisu nie mógłby bowiem być osiągnięty, gdyby możliwe było obejście ochrony przysługującej właścicielowi znaku towarowego po prostu przez podzielenie procesu produkcji i powierzenie różnych części składowych tego procesu różnym kontrahentom.

23 Interpretację tę potwierdza ww. wyrok w sprawach połączonych Google France i Google, pkt 60, 61, a także postanowienie z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie C-62/08 UDV North America, Zb.Orz. s. I-1279, pkt 39–43. Ponadto z systematyki wspomnianego art. 5 ust. 3 wynika, że właściciel znaku towarowego może zakazać oddzielnie

poszczególnych działań, o których tam mowa, a zatem przeciwstawić się umieszczaniu swojego znaku towarowego niezależnie od tego, czy podmiot, który umieszcza ten znak, wprowadza następnie do sprzedaży także odnośne towary.

Odpowiedź Trybunału

24 Na wstępie należy zauważyć, że z postanowienia odsyłającego wynika, iż rozpatrywane oznaczenia widniejące na puszkach napełnianych przez Winters są co najwyżej podobne do chronionych oznaczeń Red Bull, a nie identyczne z nimi. W tych okolicznościach jest z góry wykluczone, by Red Bull mogła na postawie art. 5 ust. 1 lit. a) dyrektywy 89/104, który wymaga identyczności rozpatrywanych oznaczeń, zakazywać Winters napełniania tych puszek. W rezultacie do Trybunału należy – w ramach niniejszej sprawy – orzeczenie wyłącznie w przedmiocie wykładni wspomnianego art. 5 ust. 1 lit. b), dla którego stosowania wystarcza podobieństwo wspomnianych oznaczeń.

25 Na podstawie art. 5 ust. 1 lit. b) dyrektywy 89/104 właściciel znaku towarowego jest uprawniony do zakazania osobie trzeciej, która nie posiada jego zgody, używania oznaczenia identycznego z jego znakiem lub doń podobnego dla towarów lub usług identycznych z tymi, dla których znak towarowy został zarejestrowany, lub podobnych do nich, jeżeli używanie to ma miejsce w obrocie handlowym i ze względu na istnienie prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd kręgu odbiorców wpływa lub może negatywnie wpływać na pełnioną przez znak towarowy podstawową funkcję, jaką jest zagwarantowanie konsumentom pochodzenia towarów lub usług [zob. w szczególności wyrok z dnia 12 czerwca 2008 r. w sprawie C-533/06 O2 Holdings i O2 (UK), Zb.Orz. s. I-4231, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo].

26 W sprawie przed sądem krajowym bezsporne jest, że Winters prowadzi działalność gospodarczą i dąży do uzyskania korzyści ekonomicznej, gdy w charakterze usługodawcy na zlecenie i według wskazówek Smart Drinks zajmuje się napełnianiem puszek dostarczonych jej przez to ostatnie przedsiębiorstwo, które uprzednio umieściło na tych puszkach oznaczenia podobne do znaków towarowych Red Bull.

27 Bezsporne jest także, że uprzednie umieszczanie tych oznaczeń na puszkach, rozlewanie do nich napoju orzeźwiającego i późniejszy wywóz towaru końcowego, mianowicie napełnionych puszek opatrzonych wspomnianymi oznaczeniami, mają miejsce bez zgody Red Bull.

28 O ile z powyższych ustaleń wynika, że napełniając na zlecenie osoby trzeciej takie puszki, usługodawca taki jak Winters działa w obrocie handlowym, o tyle ustalenia te nie wskazują jednak na to, by ów usługodawca sam „używał" tych oznaczeń w rozumieniu art. 5 dyrektywy 89/104 (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawach połączonych Google France i Google, pkt 55).

29 Trybunał stwierdził już bowiem, iż fakt stworzenia technicznych warunków niezbędnych do używania oznaczenia i pobierania za tę usługę wynagrodzenia nie oznacza, że podmiot świadczący taką usługę sam używa wspomnianego oznaczenia (ww. wyrok w sprawach połączonych Google France i Google, pkt 57).

30 Tymczasem należy stwierdzić, że usługodawca, który w okolicznościach takich jak te w sprawie przed sądem krajowym ogranicza się do napełniania na zlecenie i według instrukcji osoby trzeciej puszek już opatrzonych oznaczeniami podobnymi do znaków towarowych i tym samym do wykonywania po prostu technicznej części procesu produkcji towaru końcowego – przy czym nie ma najmniejszego interesu w odniesieniu do zewnętrznego przedstawienia wspomnianych puszek, a w szczególności do oznaczeń tam widniejących – sam nie dokonuje „używania" tych oznaczeń w rozumieniu art. 5 dyrektywy 89/104, ale tworzy jedynie techniczne warunki niezbędne do tego, by ta osoba trzecia mogła dokonywać takiego używania.

31 Do tego stwierdzenia dochodzi fakt, że w przypadku usługodawcy będącego w położeniu Winters nie dochodzi w każdym razie do używania wspomnianych oznaczeń „dla towarów lub usług" identycznych z tymi, dla których znak towarowy został zarejestrowany, lub podobnych do nich w rozumieniu tegoż artykułu. Trybunał zauważył już bowiem, że wyrażenie to dotyczy w zasadzie towarów lub usług osoby trzeciej, która używa oznaczenia [zob. wyrok z dnia 25 stycznia 2007 r. w sprawie C-48/05 Adam Opel, Zb.Orz. s. I-1017, pkt 28, 29; ww. wyroki: w sprawie O2 Holdings i O2 (UK), pkt 34; a także w sprawach połączonych Google France i Google, pkt 60]. Bezsporne jest, że w sprawie przed sądem krajowym usługa świadczona przez Winters polega na napełnianiu puszek i że usługa ta nie wykazuje żadnego podobieństwa do towaru, dla którego zostały zarejestrowane znaki towarowe Red Bull.

32 Wprawdzie Trybunał orzekł również, że wspomniane wyrażenie może w pewnych okolicznościach obejmować towary lub usługi innej osoby, na rachunek której działa osoba trzecia. I tak, uznał on, że sytuacja, w której usługodawca używa oznaczenia odpowiadającego znakowi towarowemu należącemu do innego podmiotu w celu promocji towarów sprzedawanych przez jednego z jego klientów za pomocą tej usługi, objęta jest tymże wyrażeniem, gdy używanie to odbywa się w sposób, który powoduje powstanie związku między danym oznaczeniem a ową usługą usługodawcy (zob. podobnie ww. wyrok w sprawach połączonych Google France i Google, pkt 60; wyrok z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawie C-324/09 L'Oréal i in., Zb.Orz. s. I-6011, pkt 91, 92; a także ww. postanowienie w sprawie UDV North America, pkt 43–51).

33 Jednakże, jak podkreśliła w istocie rzecznik generalna w pkt 28 swojej opinii, rozlew napojów do puszek opatrzonych oznaczeniami podobnymi do znaków towarowych nie jest ze swojej natury porównywalny z usługą mającą na celu pobudzanie sprzedaży towarów noszących takie oznaczenia i nie skutkuje w szczególności wytworzeniem związku między tymi oznaczeniami a usługą rozlewu. Przedsiębiorstwo dokonujące rozlewu nie jest bowiem widoczne dla konsumenta, co wyłącza jakiekolwiek skojarzenie między usługami świadczonymi przez to przedsiębiorstwo a wspomnianymi oznaczeniami.

34 Ze względu na to, iż z poprzedzających rozważań wynika, że przesłanki ustalone w art. 5 ust. 1 lit. b) dyrektywy 89/104 nie są spełnione w sytuacji takiej jak

rozpatrywana przed sądem krajowym, tak że właściciel nie może na tej postawie zakazywać usługodawcy świadczenia usługi napełniania puszek opatrzonych oznaczeniem podobnym do jego znaków towarowych, bez znaczenia jest kwestia, czy napełnianie to stanowi umieszczanie oznaczeń na towarach lub na ich opakowaniach w rozumieniu art. 5 ust. 3 lit. a) czy też nie.

35 W zakresie, w jakim usługodawca umożliwia swym klientom używanie oznaczeń podobnych do znaków towarowych, rola tego usługodawcy nie może być oceniana na podstawie przepisów dyrektywy 89/104, lecz w razie potrzeby winna być rozpatrywana przez odniesienie do innych przepisów prawa (zob. analogicznie ww. wyroki: w sprawach połączonych Google France i Google, pkt 57; a także w sprawie L'Oréal i in., pkt 104).

36 Zresztą, wbrew temu, czego obawiają się Red Bull i Komisja, stwierdzenie, że właściciel znaku towarowego nie może działać przeciwko usługodawcy wyłącznie na postawie dyrektywy 89/104, w żaden sposób nie skutkuje umożliwieniem klientowi tego usługodawcy obejścia ochrony przysługującej właścicielowi na podstawie tej dyrektywy poprzez podzielenie procesu produkcji i powierzenie różnych części składowych tego procesu usługodawcom. W tym względzie wystarczy stwierdzić, że usługi te mogłyby zostać przypisane wspomnianemu klientowi, który pozostaje zatem odpowiedzialny na mocy tej dyrektywy.

37 Uwzględniając poprzedzające rozważania, na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 5 ust. 1 lit. b) dyrektywy 89/104 należy interpretować w ten sposób, że usługodawca zajmujący się na zlecenie i według wskazówek osoby trzeciej napełnianiem opakowań dostarczonych mu przez tę osobę trzecią, która umieściła na nich uprzednio oznaczenie identyczne z oznaczeniem chronionym jako znak towarowy lub doń podobne, sam nie dokonuje w odniesieniu do tego oznaczenia używania, które może zostać zakazane na mocy tego przepisu.

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

38 Przy uwzględnieniu odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze udzielenie odpowiedzi na pytania drugie i trzecie stało się zbędne.

W przedmiocie kosztów

39 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 5 ust. 1 lit. b) pierwszej dyrektywy Rady 89/104/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. mającej na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych należy interpretować w ten sposób, że usługodawca zajmujący się na zlecenie i według wskazówek osoby trzeciej napełnianiem opakowań dostarczonych mu przez tę osobę trzecią, która umieściła na nich uprzednio oznaczenie identyczne z oznaczeniem chronionym jako znak towarowy lub doń podobne, sam nie dokonuje w odniesieniu do tego oznaczenia używania, które może zostać zakazane na mocy tego przepisu.

Podpisy